

OD REDAKCJI

Drodzy Nauczyciele,

Oddajemy w Państwa ręce kolejny, szósty już, zeszyt *Dolnośląskich Ścieżek*, pisma, którego podstawowym zadaniem jest kreowanie zarówno postaw patriotycznych, jak i nowoczesnej świadomości regionalnej, europejskiej. Wskazujemy też Państwu różne możliwości realizacji – ciągle jeszcze przez szkołę nieoswojonych – ścieżek edukacyjnych.

Nadsyłane z różnych stron województwa dolnośląskiego materiały świadczą o wpisaniu się naszego pisma w życie szkół tego regionu. *Dolnośląskie Ścieżki* stały się miejscem prezentacji twórczych pomysłów edukacyjnych podejmowanych przez jednych dolnośląskich nauczycieli naszego regionu, a inspiracją dla innych. Stąd przywołania wcześniej publikowanych tekstów, materiałów, ich rozwinięcia przeformułowania. Przykładem takiego układu wynikania jest choćby wykorzystanie w scenariuszu *Europejskie mosty – pomosty* publikowanego w 2. numerze pisma artykułu *Wrocław odbity w lustrach rzek* czy zbudowanie na doświadczeniach zdobytych podczas kursu *Euro – pieniądze zjednoczonej Europy* i wyjazdu studyjnego do krajów Beneluksu rozdziału *Dolny Śląsk dla Europy*.

Układ treści *Dolnośląskich Ścieżek*. prowadzi od małych ojczyzn ku Europie.

Dział I: *Nasze małe ojczyzny*

W tym numerze bohaterem jest powiat ziębicki – związani z nim wybitni artyści Michał Willmann i Józef Langer, miejsca warte zobaczenia – na szlaku cysterskim i bursztynowym.

Dział II: *Nasz region – Dolny Śląsk*

Kontynuujemy rozpoczętą w poprzednim numerze wędrówkę ścieżką ekologiczną, rozszerzoną tu o edukację prozdrowotną. Przeczytacie więc o zapomnianych źródłach Dolnego Śląska i Sieci Szkół Promujących Zdrowie. A na dolnośląskiej półce tym razem – lirycznie.

Dział III: *Nasza Ojczyzna – Polska*

Jako że kwiecień jest miesiącem pamięci narodowej, warto porozmawiać z uczniami o stanie wojennym na Dolnym Śląsku. Pomogą w tej lekcji historii najnowszej materiały z *Teki edukacyjnej IPN-u*, z którymi znakomicie współgra zarówno inicjujący numer wywiad z dyrektorem Dolnośląskiego Oddziału Instytutu Pamięci Narodowej, jak i materiał obalający mity o aktach służb specjalnych. w państwach komunistycznych.

Dział IV: *Dolny Śląsk w Europie*

W tym numerze autorami wszystkich pomieszczonych tu tekstów są edukatorzy lub uczestnicy kursu grantowego kursu *Euro – pieniądze zjednoczonej Europy*. Zapiski z notatnika euroturysty są tu lirycznym wprowadzeniem do trzech scenariuszy prowadzących ścieżkę europejską przez najbardziej gorące, bo ułatwiające przygotowanie młodzieży do zbliżającego się referendum akcesyjnego, tematy. Wszystkie

one pokazują europejskie związki kulturowe, polityczne i gospodarcze ziemi, na której żyjemy, z dziejami, kulturą i współczesnością Starego Kontynentu. W pierwszym znajdziecie materiały do analizy symboliki banknotów euro na lekcjach historii sztuki i języka polskiego, a drugi przedstawia najważniejsze zabytki i dokonania Dolnoślązaków na tle tekstów kultury zaprezentowanych w Mini – Europie, a trzeci próbuje odpowiedzieć na pytanie – *Do jakiej Europy zdążamy?*

Dział V: *Radzę sobie z reformą*

O tym, jak analizować wyniki diagnoz zewnętrznych, jak je przedstawiać i wykorzystywać do tworzenia programów naprawczych czy doskonalących pracę szkoły.

Dzięki wsparciu finansowemu w ramach Programu Edukacji Ekonomicznej i Europejskiej NBP mogliśmy nie tylko uatrakcyjnić ten zeszyt zdjęciami wykonanymi techniką cyfrową, ale i przygotować trzy kolorowe wkładki, stanowiące materiał pomocniczy dla proponowanych tu materiałów regionalnych i scenariuszy zajęć.

Cieszymy się, że chętnie sięgacie Państwo po nasze pismo metodyczne i współtworzycie je razem z nami. Jednocześnie informujemy, że rocznik 2003 naszego kwartalnika – podobnie jak dwa poprzednie – zawierać będzie trzy numery pisma. Jako że niemal wszyscy jesteśmy nauczycielami, planujemy wakacyjną przerwę – dzięki temu rytm ukazywania się kwartalnika metodycznego współbrzmi z rytmem pracy szkoły.

Zapraszamy do współpracy wszystkich dolnośląskich pedagogów, którzy chcieliby podzielić się swoją wiedzą, doświadczeniami, pomysłami na łamach *Dolnośląskich Ścieżek*. Można nas spotkać zarówno w redakcji we Wrocławiu, jak i podczas kursów, konferencji seminariów, które organizujemy i prowadzimy na terenie naszego województwa. Warto także skorzystać z możliwości kontaktu z *Dolnośląskimi Ścieżkami* poprzez ich współpracowników – w Górze, Jeleniej Górze, Kłodzku, Legnicy i Ziębicach.

SCENARIUSZE • PROJEKTY • PROGRAMY • SCENARIUSZE

Institut Pamięci Narodowej, realizując jedno ze swoich ustawowych zadań, jakim jest działalność edukacyjna, w odpowiedzi na prośby nauczycieli o wyposażenie ich w pomoce dydaktyczne umożliwiające przybliżenie uczniom tematów z najnowszej historii Polski, zwłaszcza najtrudniejszych i „kontrowersyjnych”, wydaje m.in. cykl „Teki edukacyjne IPN”. Nauczyciele i uczniowie znajdą w nich różnorodne źródła oraz materiały dydaktyczne dotyczące historii Polski w latach 1939-1989.

Obecnie trwają prace nad opracowaniem pakietu edukacyjnego „Stan wojenny – spojrzenie po dwudziestu latach”. Chcielibyśmy zaprezentować przykład ćwiczeń, łączących zagadnienia z różnych przedmiotów bloku humanistycznego. Akcentując treści regionalne, pragniemy zachęcić pedagogów i uczniów do poznawania historii Małej Ojczyzny. Oto przykład lekcji wykorzystującej testy z zestawów zawartych w „Tekach edukacyjnych IPN”.

Wojciech Trębacz, Robert Klementowski **Stan wojenny – emocje ojców i synów** **Lekcje z *Teką* edukacyjną IPN**

Cele

Uczeń:

- zna przebieg zdarzeń w czasie stanu wojennego w Polsce, ze szczególnym uwzględnieniem Dolnego Śląska,
- analizuje źródła historyczne o charakterze literackim i wspomnieniowym,
- poznaje emocje towarzyszące wydarzeniom historycznym,
- wyraża własne uczucia,
- wyrabia postawę patriotyczną,
- ćwiczy umiejętność prezentacji i współpracy w grupie.

Materiały: teksty wiersza, piosenek, wspomnień zawarte w *Tece edukacyjnej IPN*, artykuł Łukasza Kamińskiego i Pawła Piotrowskiego *Stan wojenny na Dolnym Śląsku* (*DŚ* nr 6, ss. 68-72); duży arkusz szarego lub białego papieru, kolorowe flamastry.

Przebieg zajęć

Lekcja I

Dzielimy klasę na cztery grupy, z których każda otrzymuje oddzielne zadanie i wskazane w nim materiały (patrz: ANEKS). Wszystkie grupy pracują 35 min. (Pozostałe 10 min. przeznaczamy na działania organizacyjne.)

□ **Zadania dla grupy I (najliczniejszej, liczącej od 6 do 12 osób)**

Uczniowie otrzymują zał. 5 (powiększony – na kartach A3, sklejonych) oraz artykuł zamieszczony na str. 68-72 *DŚ* nr 6; duży arkusz szarego lub białego papieru, kolorowe flamastry.

SCENARIUSZE • PROJEKTY • PROGRAMY • SCENARIUSZE

Alicja Badowska, Włodzimierz Lamek

Europejskie mosty – pomosty

Zajęcia inspirowane symboliką mostu na banknotach euro

Cykl dwu lekcji prowadzących ścieżkę edukacji europejskiej i regionalnej poprzez zajęcia z historii sztuki, historii, języka polskiego i ekonomii w liceum. Po dokonaniu drobnych modyfikacji można te zajęcia zrealizować również w gimnazjum. Zalecamy ich przeprowadzenie w klasie III – jako przygotowanie do prezentacji maturalnej lub egzaminu gimnazjalnego. Są okazją do zebrania, uporządkowania wiadomości na temat epok w kulturze, stylów w architekturze.

Cele

Uczeń:

- poznaje banknoty euro, ich symbolikę;
- poznaje dzieła architektury i malarstwa europejskiego różnych epok;
- rozróżnia style w sztuce, łączy je z epokami w dziejach kultury;
- rozumie zjawisko ciągłości kultury,
- ćwiczy umiejętność prezentacji,
- dokonuje pogłębionej analizy tekstu kultury;
- porównuje, zestawia i porządkuje teksty kultury;
- doskonali sztukę dyskusowania na temat sztuki,
- współpracuje w grupach,
- poznaje niektóre europejskie mosty, w tym wrocławskie.

Materiały: prezentacja multimedialna, plakaty przedstawiające rewersy i awersy banknotów euro, ksero artykułu Włodzimierza Lamka *Wrocław odbity w lustrach rzek* (*Dolnośląskie Ścieżki* 2/2001).

Zajęcia rozpoczynamy od zadania uczniom pracy domowej, najlepiej podczas lekcji z historii sztuki. Dzielimy klasę na 7 grup, czyli tyle, ile jest banknotów euro, i każdej grupie przydzielamy jeden banknot (*patrz: kolorowa wkładka*; materiały dostępne także w Internecie: www.nbp.pl lub <http://www.money.pl>; w bankach, w centrach informacji europejskiej).

ZADANIE I

1. *Dokonajcie analizy rewersu banknotu – określcie styl, w jakim zbudowany jest most, który na nim widnieje, czas w którym mógł być zbudowany (wiek, epoka).*
2. *Znajdźcie fotografie przedstawiające podobne mosty; reprodukcje obrazów.*
3. *Przynieście te materiały na kolejną lekcję – przygotujcie się do prezentacji (5-7 min) na temat inspiracji autorów otrzymanego przez was rewersu banknotu euro.*

Po co staniny?

Do napisania poniższego artykułiku skłoniło mnie zdarzenie, które miało miejsce parę tygodni temu. Otóż spotkałam koleżanki nauczycielki, w których szkole akurat odbywała się kuratorska wizytacja, czyli po nowemu - mierzenie jakości pracy szkoły. Moje przyjaciółki, wiedząc, że od dawna zajmuję się pomiarem dydaktycznym, spytały mnie, co wiem o jakimś Staninie i jego pomysłach dotyczących analizy wyników diagnoz, bo pytała o niego pani wizytator, a moje rozmówczynie robiły dobrą minę do złej gry. Zdziwiłam się, bo mimo że w pomiarze rzeczywiście siedzę od lat, z takim nazwiskiem jako żywo się nie spotkałam. Nie dawało mi ono jednak spokoju i wreszcie, jak mówią gimnazjaliści, zajarzyłam. Może kuratorskiemu pomiarowcowi chodziło o staniny, a nie Stanina? Zadzwoniłam. Przyznały, że rzeczywiście – chyba tak, ale ponieważ o staninach również nie słyszały, dokonały tego zabawnego przekręcenia. Zresztą - jakaś taka dziwaczna ta nazwa.

Wtedy pomyślałam, że warto owe staniny odczarować, bo to bardzo przydatne narzędzie porównania wyników testowania uczniów.

Co to są staniny?

W pomiarze dydaktycznym normy testowe są zbiorami danych (werbalnych, liczbowych lub graficznych) ułatwiających ocenianie osiągnięć uczniów. Rozróżniamy **normy wymagań** oparte na *wymaganiach programowych*, a w szczególności na standardach edukacyjnych oraz **normy empiryczne** oparte na *wynikach testowania* (próby standaryzacyjnej) uczniów.

Przekształcenie dowolnego rozkładu wyników testowania, surowych lub pochodnych, na rozkład zbliżony do rozkładu normalnego (rozkładu Gaussa) nazywamy normalizacją rozkładu wyników testowania. Spośród różnych znormalizowanych skal standardowych, które mogą być przydatne w pomiarze dydaktycznym, w raportach z przebiegu egzaminów i sprawdzianu po szkole podstawowej zastosowaną dziewięciopunktową **skalę staninową**, zwaną „*standardową dziewiątką*”.

Skalę staninową otrzymuje się poprzez dokonanie podziału uporządkowanych rosnąco surowych wyników na dziewięć nierównych frakcji (czyli przedziałów) zawierających kolejno 4 – 7 – 12 – 17 – 20 – 17 – 12 – 7 – 4 procent wyników. Przedziały te nazywane są staninami. Mają one nazwy: 1 – najniższy, 2 – bardzo niski, 3 – niski, 4 – niżej średni, 5 – średni, 6 – wyżej średni, 7 – wysoki, 8 – bardzo wysoki, 9 – najwyższy. W środkowym staninie, czyli piątym, umieszczone jest środkowe 20% wyników. Tak więc wynik ucznia ulokowany w staninie szóstym jest lepszy niż grupa średnich wyników (te mieszczą się w środkowym, piątym staninie), a wynik ze staninu siódmego – jeszcze lepszy. Staninom – wytworom statystyki – przypisano nazwy, czyli ich opis dydaktyczny. Stosując je należy jednak pamiętać, że nie mają one nic wspólnego ze spełnieniem wymagań programowych.

Jak można interpretować wynik ucznia na skali staninowej?

Do zilustrowania sposobu interpretowania wyniku ucznia w skali staninowej wykorzystano przedziałową skalę staninową zbudowaną na podstawie wyników sprawdzianu gimnazjalnego uczniów województwa śląskiego.